

Kommentarer till beräkningarna av fjärde kvartalet 2016

Innehåll	
BNP-utvecklingen	3
Hushållskonsumtionen.....	6
Offentlig konsumtion	8
Investeringar	10
Lager	12
Utrikeshandel	14
Näringslivets produktion.....	16
Sysselsättning.....	18
Multifaktorproduktivitet	20
Inkomster och sparande.....	22
Avstämning	27
Revideringar	30

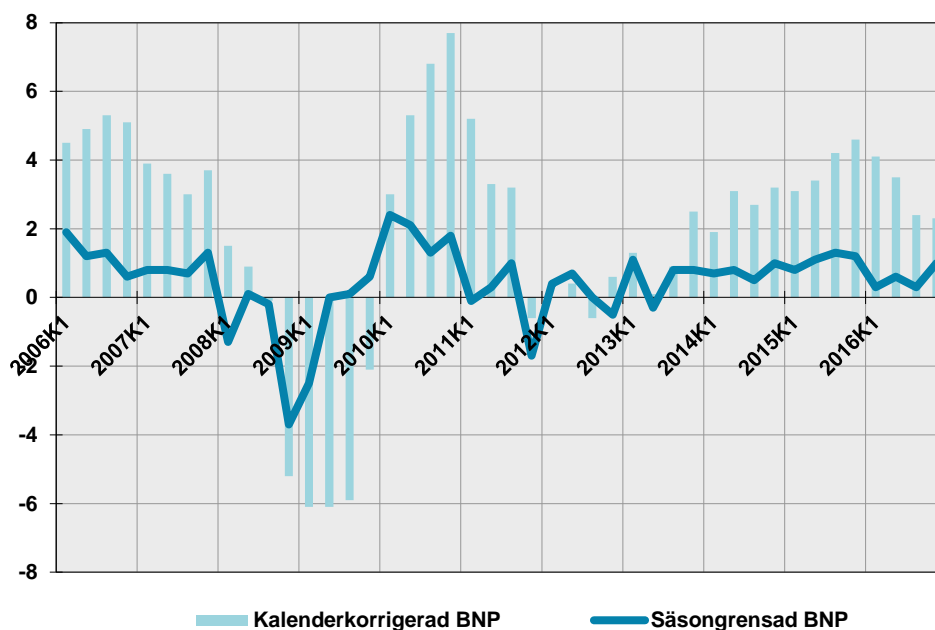
BNP-utvecklingen

Bred uppgång för exporten

BNP-tillväxten tilltog fjärde kvartalet efter några kvartal med lägre ökningstal. Utrikeshandeln bidrog starkt till uppgången. Exporten ökade på relativt bred front samtidigt som importen visade en svag nedgång. Till mindre del bidrog även de fasta bruttoinvesteringarna och hushållskonsumtionen till tillväxten.

Sveriges BNP steg med 1,0 procent fjärde kvartalet, säsongrensad och jämfört med kvartalet innan. BNP-tillväxten översteg därmed den genomsnittliga säsongrensade tillväxten de senaste 10 åren på 0,4 procent. Mätt i kalenderkorrigerade tal och jämfört med fjärde kvartalet i fjol var uppgången 2,3 procent. För helåret 2016 var BNP-tillväxten 3,3 procent.

BNP, procentuell förändring, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan respektive kalenderkorrigerad och jämförd med motsvarande kvartal året innan.

Stabil tillväxt i EU

BNP-tillväxten i euroländerna (EU19) uppgick enligt preliminära siffror till 0,4 procent fjärde kvartalet, säsongrensad. Det innebär samma tillväxttakt som tredje kvartalet. Den tyska ekonomin hämtade sig något efter ett svagare tredje kvartal och växte med 0,4 procent. Konsumtion och bygginvesteringar bidrog mest till uppgången. I både Storbritannien och Spanien var utvecklingen fortsatt högre än EU-snittet med tillväxttal på 0,6 respektive 0,7 procent. Den finländska ekonomin krympte däremot med 0,5 procent efter att ha visat positiv tillväxt kvartalet innan.

Stort bidrag från utrikeshandeln

I takt med att inhemsk efterfrågan har mattats av under andra halvåret har den svenska exporten ökat i betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Fjärde kvartalet stod nettobidraget från utrikeshandeln för den klart största delen av den säsongrensade kvartalstillväxten. Exporten ökade med 1,8 procent och bidrog med 0,8 procentenheter till BNP-tillväxten. Varuexporten steg med 1,6 procent från tredje till fjärde kvartalet. Uppgången var bred men det var export av insatsvaror, icke-varaktiga konsumtionsvaror och energivaror som bidrog mest. Tjänsteexporten steg med 2,0 procent. Här var det i första hand utländsk konsumtion i Sverige som bidrog till uppgången. Samtidigt minskade importen med 0,2 procent efter att varuimporten ökade svagt medan tjänsteimporten minskade relativt kraftigt. Tjänsteimporten tyngdes framförallt av att svensk konsumtion utomlands minskade. Ovan nämnda poster inom både tjänsteexporten och tjänsteimporten, baseras på förändringar i resevaluta, och bidrog med 0,3 procentenheter till exportnettots bidrag till BNP. Sammantaget bidrog exportnettot med 0,9 procentenheter till BNP-tillväxten. De fasta bruttoinvesteringarna noterade en måttlig uppgång fjärde kvartalet. Investeringar i immateriella tillgångar, som inkluderar både FoU och programvaror, stod för det största bidraget till investeringstillväxten. Bostadsinvesteringarna fortsatte att öka men dämpades av en nedgång för ombyggnationer i småhus. Ombyggnationerna har gradvis minskat under 2016 efter att ROT-avdraget reducerades vid årsskiftet.

Hushållskonsumtionen ökade med 0,3 procent fjärde kvartalet. Det är en svagare utveckling än de senaste 10 årens genomsnitt på 0,5 procent. Boendekostnader och transporter bidrog till ökningen. De offentliga myndigheternas konsumtion ökade med 0,3 procent. Kommunala konsumtionsutgifter fortsatte att öka medan de statliga konsumtionsutgifterna minskade. Det senare beror bland annat på att Migrationsverkets boendeutgifter minskade jämfört med kvartalet innan.

Näringslivets produktion ökade med 1,1 procent. Tjänsteproduktionen fortsatte att öka i god takt med hög tillväxt inom främst företagstjänster och fastighetsförvaltning. Varuproduktionen visade återigen tillväxt efter tre svagare kvartal. Antalet arbetade timmar i näringslivet ökade med 0,3 procent. Det innebär att arbetsproduktiviteten i näringslivet steg med 0,8 procent.

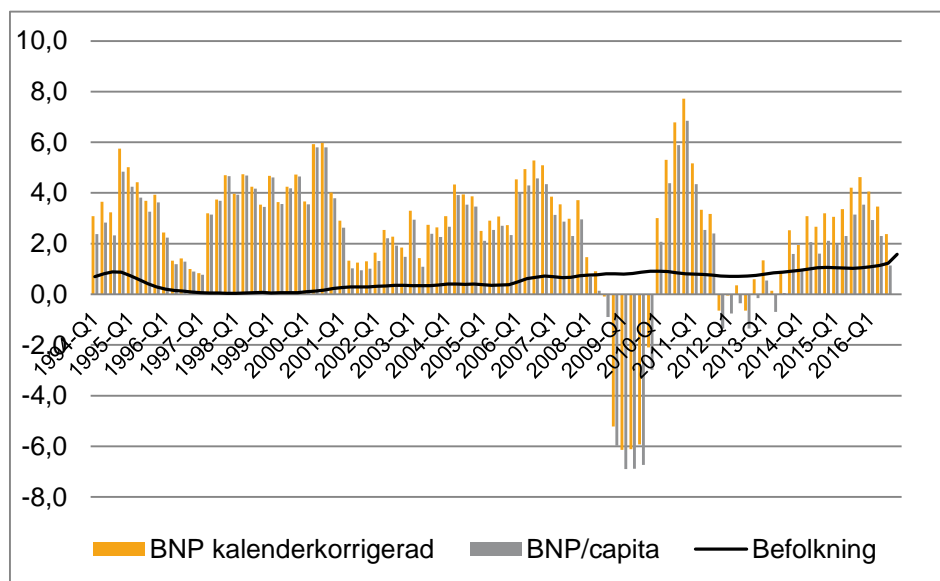
Bidrag till säsongrensad BNP-utveckling, procentenheter.

	2015Kv3	2015Kv4	2016Kv1	2016Kv2	2016Kv3	2016Kv4
Hushållens konsumtion	0,3	0,4	0,4	-0,1	0,2	0,1
Off konsumtion	0,3	0,2	0,1	0,3	0,0	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	0,2	0,7	0,1	0,5	0,0	0,2
Lagerinvestering	0,5	-0,3	0,1	0,2	-0,3	-0,3
Export	1,0	0,8	-0,1	-0,3	0,5	0,8
Import	-1,0	-0,7	-0,2	-0,1	-0,1	0,1
Exportnetto	0,0	0,1	-0,3	-0,4	0,4	0,9
BNP	1,3	1,2	0,3	0,6	0,3	1,0

Svagare BNP-tillväxt per capita

Befolkningstillväxten har successivt ökat sedan slutet av 1990-talet och fjärde kvartalet 2016 ökade befolkningen med 1,6 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Under samma period ökade BNP med 2,3 procent kalenderkorrigerat. BNP per capita steg därmed med 0,7 procent jämfört med fjärde kvartalet 2015. Det är något lägre än genomsnittet de 10 senaste åren på 0,8 procent.

Procentuell ökning i volym för kalenderkorrigerad BNP och BNP per capita

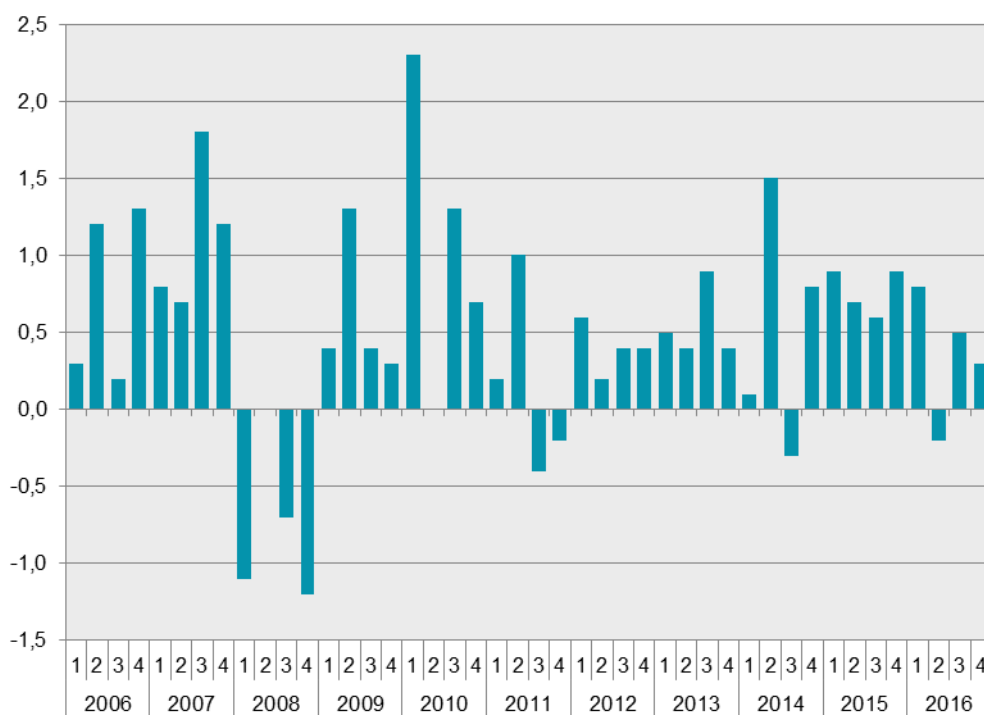
Hushållskonsumtionen

Dämpad uppgång i hushållens konsumtion

Hushållens¹ konsumtion ökade fjärde kvartalet men i något lägre takt än kvartalet innan. Utgifter för boende och transporter bidrog till ökningen, men tillväxttakten dämpades bland annat av minskad svensk konsumtion utomlands och ökad utländsk konsumtion i Sverige.

Hushållens konsumtion växte med 0,3 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Tillväxttakten dämpades därmed jämfört med tredje kvartalet och var också något lägre än de senaste 10 årens genomsnittliga tillväxttakt på 0,5 procent.

De egentliga hushållens konsumtionsutgifter totalt, volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

I den ändamålsfördelade konsumtionen var ökningen störst inom transporter och fordon. Konsumtionen av transporter och fordon vände upp och ökade med 3,0 procent och bidrog med 0,4 procentenheter till den totala utvecklingen. Kommunikationstjänster, där bland annat post- och telefonitjänster ingår, ökade med 1,4 procent. Eftersom konsumtion av kommunikationstjänster är en liten del av hushållskonsumtionen totalt var dock påverkan på den totala konsumtionsutvecklingen liten.

Boendeutgifter är det största konsumtionsändamålet och står för drygt en fjärdedel av den totala konsumtionen. Utgifter för boende steg med 0,7 procent fjärde kvartalet, vilket är högre än de senaste 10 årens snitt på 0,3

¹ De egentliga hushållen exklusive hushållens icke vinstdrivande organisationer.

procent. Bidraget till den totala konsumtionsutvecklingen uppgick till 0,2 procentenheter.

Konsumtionen av kläder och skor samt fritid och underhållning ökade och bidrog med 0,1 procentenheter vardera till den totala utvecklingen.

Konsumtionsändamålen för livsmedel, möbler, utbildningstjänster och övriga varor och tjänster utvecklades också positivt men bidrog endast marginellt till den totala konsumtionsutvecklingen.

Hotell- och restaurangtjänster, som de senaste åren har ökat i jämn takt, vände ned och minskade med 0,2 procent. Även utgifter för hälso- och sjukvård samt konsumtionen av alkoholhaltiga drycker och tobak minskade. Den minskade konsumtionen av alkoholhaltiga drycker och tobak dämpade uppgången med 0,1 procentenheter.

Bidrag till den egentliga hushållskonsumtionen och volymutveckling per COICOP², bidrag i procentenheter och volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

COICOP	Volymutveckling	Bidrag
01 Livsmedel	0,4	0,0
02 Alkohol och tobak	-2,0	-0,1
03 Kläder och skor	1,4	0,1
04 Boende	0,7	0,2
05 Möbler	0,6	0,0
06 Hälso- och sjukvård	-0,2	0,0
07 Transporter	3,0	0,4
08 Kommunikation	1,4	0,0
09 Fritid och Underhållning	0,8	0,1
10 Utbildning	0,4	0,0
11 Hotell och restaurang	-0,2	0,0
12 Övriga varor och tjänster	0,1	0,0
Total konsumtion exkl. ofördelad konsumtion	0,8	0,8
15 Svensk konsumtion utomlands	-1,3	-0,1
16 Utländsk konsumtion i Sverige	6,1	-0,4
TOTALT	0,3	0,3

Svenska hushålls inköp utomlands minskade med 1,3 procent jämfört med tredje kvartalet och sänkte den totala konsumtionsutvecklingen med 0,1 procentenheter. Samtidigt ökade utländska besökars konsumtion i Sverige med 6,1 procent. Den utländska konsumtionen motverkade den totala uppgången i konsumtionsutgifterna med 0,4 procentenheter. Eftersom hushållskonsumtionen endast ska återspegla svenska hushålls konsumtion dras utländska besökars inköp i Sverige bort från den totala konsumtionen.

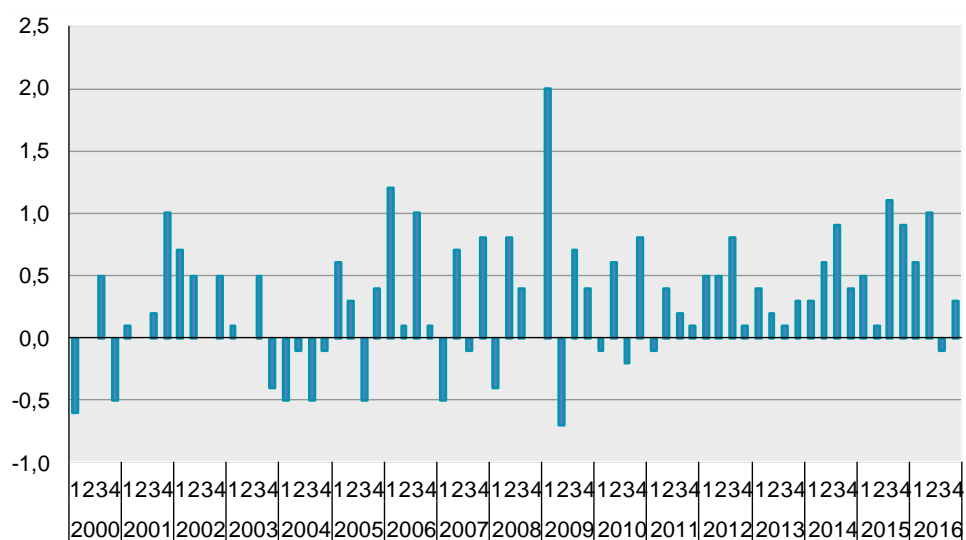
² Classification of Individual Consumption by Purpose

Offentlig konsumtion

Ökad konsumtionsnivå i offentliga myndigheter

Utvecklingen för den offentliga konsumtionen tog fart igen under fjärde kvartalet 2016 och ökade med 0,3 procent jämfört med föregående kvartal. Landstingens konsumtionsutgifter bidrog till ökningen, medan konsumtionen inom kommuner var oförändrad. Statens konsumtionsutgifter sjönk jämfört med föregående kvartal.

Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, volymförändring procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

Under fjärde kvartalet vände den offentliga konsumtionen upp igen efter minskningen tredje kvartalet. Uppgången kom dock inte riktigt upp i nivå med genomsnittet för de senaste 10 åren. Under de föregående fyra kvartalen bidrog migrationen till den starka utvecklingen. Den svagare utvecklingen under de två senaste kvartalen tyder på att denna effekt har mattats av. Statens konsumtion minskade fjärde kvartalet medan kommunernas var oförändrad jämfört med föregående kvartal.

Landstingens konsumtion ökade dock och bidrog till att kommunala myndigheters totala konsumtion ökade.

Bidrag till den offentliga konsumtionen och volymutveckling per myndighet fjärde kvartalet 2016, bidrag i procentenheter och volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

Myndighet	Volymutveckling	Bidrag	Genomsnittlig volymutveckling*
Staten	-0,3	-0,1	0,5
Kommunala myndigheter**	0,5	0,4	0,3
Totalt offentliga myndigheter	0,3	0,3	0,4

* Avser åren 2007-2016

** Avser kommunala myndigheter totalt, dvs kommuner och landsting tillsammans.

Minskade statliga konsumtionsutgifter

Statens konsumtionsutgifter under perioden tredje kvartalet 2015 till andra kvartalet 2016 ökade mer än den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren. Det var främst Migrationsverkets utgifter som drev upp de sociala naturaförmånerna under dessa fyra kvartal. Under andra halvan av 2016 har dock utvecklingen bromsat in och konsumtionsutgifterna minskade både tredje och fjärde kvartalet. Migrationsverkets utgifter var fortfarande höga under fjärde kvartalet, men sjönk jämfört med föregående kvartal. Det förklaras av att antal boendedygn som Migrationsverket köper från privata utförare var färre fjärde kvartalet. Även insatsförbrukningen och arbetade timmar minskade inom statlig förvaltning, vilket bidrog till lägre konsumtionsutgifter.

Kommunernas åtagande oförändrat

Kommunerna står för ungefär hälften av de totala offentliga konsumtionsutgifterna, där utbildning och socialt skydd är de stora utgiftsposterna. Kommunernas konsumtion var oförändrad fjärde kvartalet jämfört med föregående kvartal, efter att ha ökat under 13 kvartal i rad. Aktiviteten i kommunerna är dock fortsatt hög, bland annat beroende på fortsatt många kommunplacerade asylsökanden och satsningar på skolan. Kommunerna har på grund av sitt höga åtagande behövt anställa mer personal. Antal sysselsatta och antal arbetade timmar i kommunerna ökade med 1,0 respektive 0,7 procent fjärde kvartalet jämfört med föregående kvartal. Kommunernas egen verksamhet var oförändrad, men kostnader för köp av platser inom vård och omsorg samt pedagogisk verksamhet har fortsatt att öka.

Landstingens konsumtion ökade

Landstingens konsumtion ökade med 1,1 procent jämfört med föregående kvartal, och var den delsektor som bidrog till ökningen av total offentlig konsumtion. Den egna produktionen ökade genom att både arbetade timmar och förbrukningskostnader steg jämfört med tredje kvartalet. Även sociala naturaförmåner ökade efter att ha sjunkit under tredje kvartalet. Både inköp av vårdtjänster från privata vårdgivare och läkemedelsförmånen bidrog till en ökning av sociala naturaförmåner. Arbetade timmar respektive antalet sysselsatta steg med 0,2 respektive 0,4 procent jämfört med föregående kvartal.

Investeringar

Immateriella tillgångar höjde investeringarna

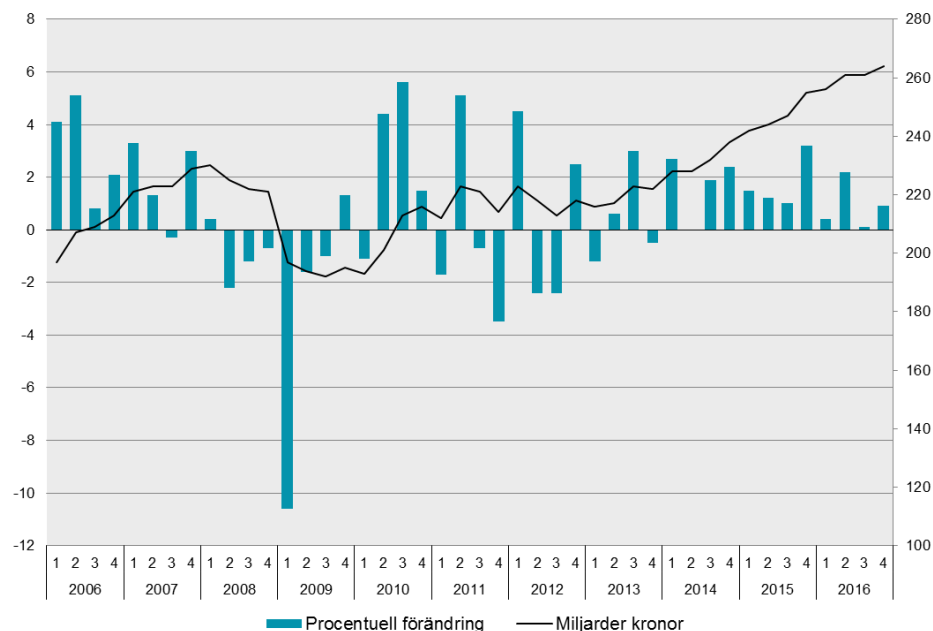
Investeringarna fortsatte att stiga fjärde kvartalet efter en avmattning kvartalet innan. Det var främst immateriella tillgångar och bostadsinvesteringar som bidrog till uppgången.

Efter den tydliga avmattningen under föregående kvartal steg de fasta bruttoinvesteringarna med 0,9 procent fjärde kvartalet. Det innebär att de fasta bruttoinvesteringarna har noterat 12 kvartal i rad utan negativa utvecklingstal. Utfallet fjärde kvartalet var något högre än de senaste 10 årens genomsnitt på 0,6 procent och bidrog med 0,2 procentenheter till BNP-utvecklingen.

De immateriella investeringarna uppvisar ofta stora svängningar och ökade med 3,5 procent fjärde kvartalet efter att ha sjunkit med ungefär lika mycket kvartalet innan. Bostadsinvesteringarna steg med 1,2 procent, vilket överstiger genomsnittsutvecklingen de senaste 10 åren på 0,7 procent. Bostadsinvesteringarna dämpades av en fortsatt nedgång för ombyggnation i småhus som gradvis har minskat under året i spåret av det reducerade ROT-avdraget vid årsskiftet. Nybyggnationen fortsatte dock att öka med god fart.

Totala fasta bruttoinvesteringar

Volymförändring i procent jämfört med föregående kvartal respektive kvartalsvärden i miljarder kronor. Säsongrensat och mätt i fasta priser år 2015

Övriga maskininvesteringar ökade med 2,4 procent fjärde kvartalet. Det gav ett bidrag till de totala fasta bruttoinvesteringarna med 0,5 procentenheter.

Övriga byggnader och anläggningar minskade fjärde kvartalet efter att ha ökat kvartalet innan. Nedgången fjärde kvartalet uppgick till 0,7 procent.

Industriinvesteringarna vände uppåt

Näringslivets investeringar ökade med 0,6 procent fjärde kvartalet efter en nedgång kvartalet innan. Det var i första hand de tjänsteproducerande branscherna som var drivkraften. De varuproducerande branscherna ökade investeringarna med 0,2 procent.

Fastighetsbranschen höjde sina investeringar och bidrog med 0,8 procentenheter till den totala investeringsuppgången. Att investeringarna inom tillverkningsindustrin vände upp med 0,3 procent efter den kraftiga nedgången på 6,5 procent kvartalet innan, var också starkt bidragande till att näringslivets investeringar totalt sett ökade.

Jordbruk och energi var varubranscher som ökade sina investeringar efter flera kvartals kräftgång medan andra branscher som bygg-, gruv- och mineral minskade investeringarna. Tjänstenäringarna hade förutom uppgång för fastighetsbranschen märkbara nedgångar inom transport och transportmedel, hotell och restaurang samt juridiska och ekonomiska konsulter. Näringslivet bidrog med 0,5 procentenheter till uppgången för de fasta bruttoinvesteringarna.

Säsongrensad volymutveckling, bidrag samt genomsnittlig utveckling

Volymutveckling i procent jämfört med föregående kvartal, bidrag till totala investeringar i procentenheter samt genomsnittlig utveckling de senaste 10 åren. Säsongrensat och mätt i fasta priser.

	10-års snitt	15kv4	16kv1	16kv2	16kv3	16kv4	Bidrag
Varubranscher	0,4	3,7	-2,2	0,0	-5,2	0,2	0,1
därav: tillv. industrin	0,5	5,5	-2,6	0,2	-6,5	0,3	0,1
Tjänstebranscher	0,7	4,0	0,8	3,5	2,5	0,9	0,5
därav: Fastighetsförv.	0,5	5,2	1,2	2,1	4,1	2,8	0,8
Näringslivet	0,6	3,9	-0,4	2,2	-0,4	0,6	0,5
Offentliga myndigheter	0,6	-0,3	4,0	2,1	2,6	2,1	0,4
Totalt	0,6	3,2	0,4	2,2	0,1	0,9	0,9

Ökade offentliga investeringar

De offentliga myndigheternas investeringar steg med 2,1 procent och bidrog med 0,4 procentenheter till den totala investeringsutvecklingen. Bidraget från offentliga myndigheter var därmed nästan lika stort som näringslivets. Såväl de statliga som de kommunala myndigheterna ökade sina investeringar. Inom staten ökade bland annat väginvesteringarna vilka steg med 63 procent jämfört med fjärde kvartalet 2015. För kommunernas del var det istället en fortsatt dämpning efter höga ökningstal både andra och tredje kvartalet.

Jämfört med motsvarande kvartal föregående år fortsatte landstingen att sticka ut med en uppgång för bygginvesteringarna med drygt 34 procent. Det var framförallt investeringar i kollektivtrafik och sjukhus i Stockholm, Göteborg och Malmöområdet som låg bakom den starka uppgången.

Lager

Lager sänkte BNP-utvecklingen

Lagerinvesteringarna inom både industrin och handeln bidrog till att hålla tillbaka BNP-utvecklingen med sammantaget 0,3 procentenheter fjärde kvartalet 2016 jämfört med tredje kvartalet 2016. Även vid en jämförelse med fjärde kvartalet 2015 var bidraget till BNP-utvecklingen negativt med 0,3 procentenheter.

Lagerinvesteringarnas BNP-påverkan beräknas som lagerförändringen under kvartalet minus lagerförändringen under motsvarande kvartal föregående år, s k lageromslag, i procent av BNP. I säsongrensade värden beräknas lagerinvesteringarnas BNP-påverkan som förändringen under kvartalet minus förändringen föregående kvartal i procent av BNP föregående kvartal. Lagerinvesteringarna säsongrensas endast på aggregerad nivå. Avsnittet nedan beskriver därför genomgående jämförelser mot motsvarande kvartal föregående år.

Säsongsmässigt brukar företagens lager avvecklas under årets fjärde kvartal, vilket också blev fallet 2016. Lageravvecklingen var dock större detta kvartal än motsvarande kvartal 2015 vilket innebär att lagerinvesteringarnas påverkan på BNP-tillväxten i årstakt var -0,3 procentenheter.

Första och andra kvartalet 2016 bidrog lagerinvesteringarna till BNP-tillväxten med 0,3 och 0,6 procentenheter respektive kvartal.

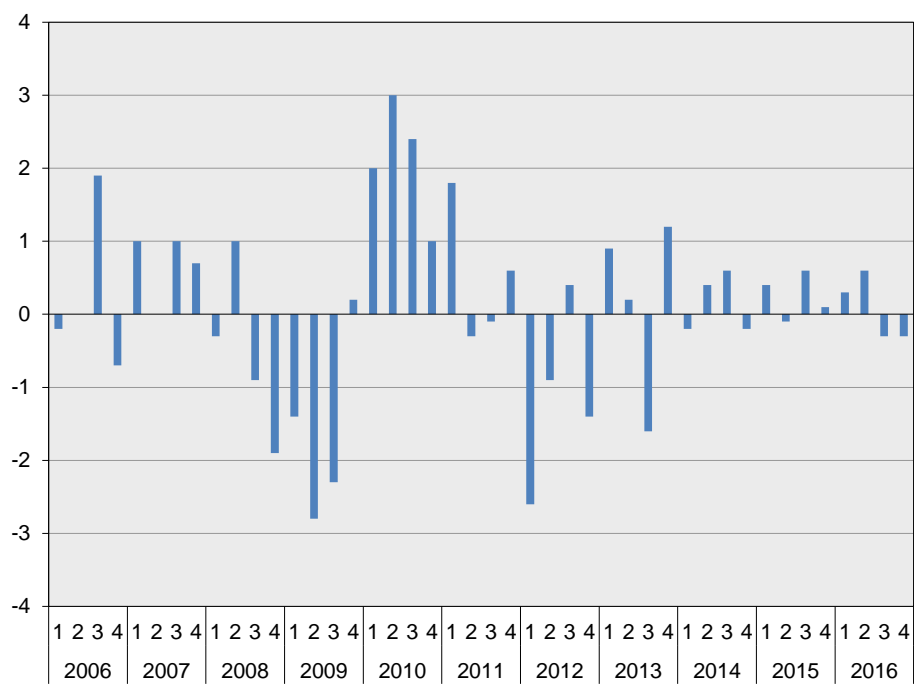
Lagerinvesteringarna tredje kvartalet hade en negativ effekt på BNP med 0,3 procentenheter. Lagerbidraget för det tredje kvartalet har reviderats ned med 0,4 procentenheter sedan föregående publicering på grund av uppdaterat statistikunderlag i beräkningen.

Både industrin och handeln hade ett negativt lageromslag fjärde kvartalet. Inom industrin minskade lager av produkter i arbete och färdiga varor av egen tillverkning, minskningen var större än i fjol vilket alltså hade en negativ effekt på BNP-utvecklingen. Även lager av insatsvaror minskade och sammantaget drog industrins lager ned BNP-tillväxten med 0,2 procentenheter.

Inom varuhandeln skedde en lageravveckling med 5,8 miljarder fjärde kvartalet. Både partihandeln och detaljhandeln noterade en lageravveckling, störst var den inom detaljhandeln. Inom motorhandeln skedde en lageruppbyggnad och lageromslaget var positivt. Sammantaget var effekten på BNP-tillväxten -0,2 procentenheter.

Övriga lager, utöver industri- och handelslager, bidrog till BNP-tillväxten med 0,1 procentenheter.

Lagerbidrag till BNP-utvecklingen mätt i årstakt, faktiska värden, procentenheter

Utrikeshandel

Stark exportutveckling

Exporten var den komponent i försörjningsbalansen som bidrog mest till BNP-tillväxten fjärde kvartalet. Både varu- och tjänsteexporten bidrog till uppgången. Samtidigt minskade importen något på grund av en nedgång för tjänsteimporten.

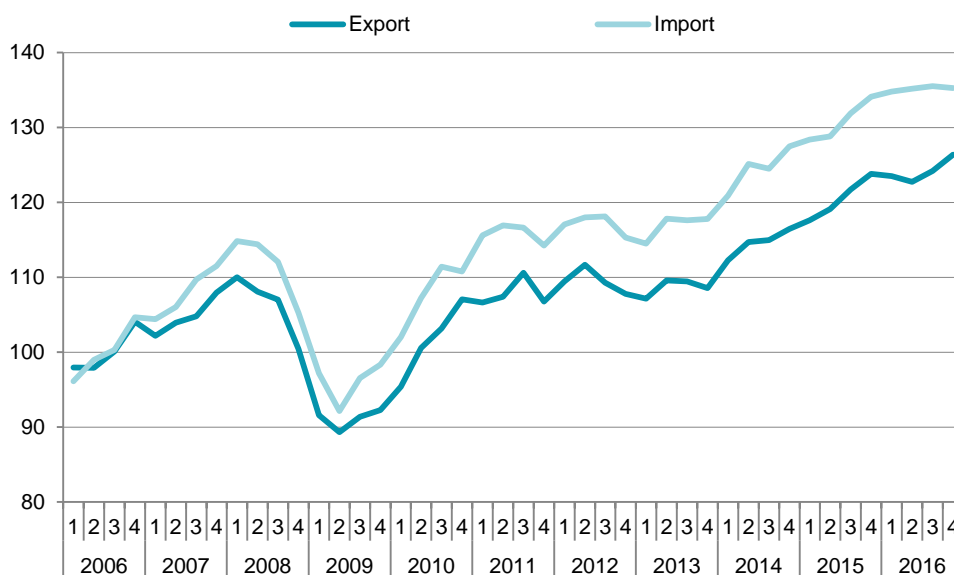
Exporten ökade från tredje till fjärde kvartalet med 1,8 procent i säsongsrensade tal. Varuexporten ökade med 1,6 procent och tjänsteexporten med 2,0 procent. Sammanlagt bidrog exporten med 0,8 procentenheter till BNP-tillväxten.

Importen minskade med 0,2 procent fjärde kvartalet vilket var första gången under året som tillväxttakten var negativ. Minskningen kan jämföras med den genomsnittliga tillväxttakten på 0,7 procent de senaste tio åren. Varuimporten ökade med 0,6 procent medan tjänsteimporten minskade med 2,0 procent. Den minskade importen gav en positiv BNP-effekt med 0,1 procentenheter.

Nettobidraget från utrikeshandeln höjde BNP-tillväxten med 0,9 procentenheter, och utrikeshandeln var därmed den del av försörjningsbalansen som drog upp tillväxten mest under fjärde kvartalet.

Utrikeshandel

Säsongsrensat volymindeks 2006=100

Stark export fjärde kvartalet

Exporten minskade de två första kvartalerna av året men vände uppåt tredje kvartalet. Den positiva trenden fortsatte fjärde kvartalet med en ökning på 1,8 procent. Det är högre än den genomsnittliga tillväxttakten på 0,5 procent de senaste tio åren.

Varuexporten ökade med 1,6 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med tredje kvartalet. Exporten av insatsvaror ökade med 1,9 procent och bidrog mest till uppgången. Även export av energivaror och icke-varaktiga konsumtionsvaror bidrog till uppgången. Exporten av jord- och skogsbruksvaror minskade med 7,2 procent och dämpade uppgången något.

Även tjänsteexporten ökade och steg med 2,0 procent fjärde kvartalet. Uppgången förklaras främst av utländsk konsumtion i Sverige, som steg med 6,1 procent. Exporten av Forskning och Utveckling (FoU) minskade med 10,4 procent och höll tillbaka tillväxten.

Importen vände nedåt

Importen minskade med 0,2 procent under fjärde kvartalet efter att ha visat positiv tillväxt de tidigare kvartalen under året.

Importen av varor ökade med 0,6 procent vilket ligger nära den genomsnittliga tillväxttakten på 0,7 procent de senaste tio åren. Importen av investeringsvaror ökade med 2,0 procent och bidrog mest till uppgången. Ökningen dämpades främst av import av energi som minskade med 4,5 procent.

Tjänsteimporten minskade istället med 2,0 procent. Importen av övriga tjänster, där transport samt arkitekt- och tekniska konsulttjänster ingår, bidrog till nedgången. Dessutom minskade svensk konsumtion i utlandet. Importen av datatjänster fortsatte dock att stiga och ökade med 11 procent fjärde kvartalet.

Export och import av varor och tjänster

Volymutveckling i procent jämfört med föregående kvartal, bidrag till totala exporten/importen i procentenheter samt genomsnittlig utveckling de senaste 10 åren. Säsongrensat och mätt i fasta priser.

	10-årsnitt	Kv4 2015	Kv12016	Kv22016	Kv3 2016	Kv42016	Bidrag
Export	0,5	1,8	-0,3	-0,6	1,2	1,8	1,8
Export varor	0,3	1,6	0,9	-1,3	1,3	1,6	1,1
Export tjänster	1,3	2,0	-2,6	0,8	1,0	2,0	0,6
Import	0,7	1,7	0,5	0,3	0,3	-0,2	0,2
Import varor	0,7	1,6	1,1	0,7	0,5	0,6	0,4
Import tjänster	0,9	1,8	-0,9	-0,6	-0,4	-2,0	-0,6

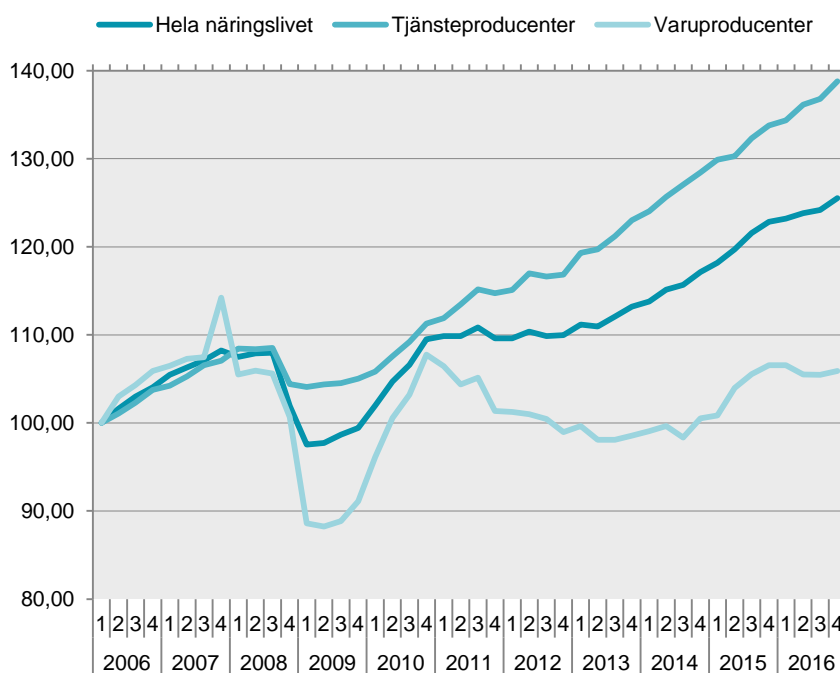
Näringslivets produktion

Både varu- och tjänsteproduktionen ökade

Näringslivets produktion visade en starkare tillväxt än tidigare under året. Uppgången beror främst på att tjänsteproduktionen fortsatte att öka, men tillväxten vände uppåt även i de varuproducerande branscherna efter tre svagare kvartal.

Produktionen inom näringslivet ökade med 1,1 procent under fjärde kvartalet, vilket innebär en uppväxling jämfört med föregående kvartal och den högsta tillväxttakten sedan tredje kvartalet 2015. Under de senaste tio åren har den kvartalsvisa tillväxttakten varit 0,5 procent. Som framgår av diagrammet nedan är det produktionen inom tjänstebranscherna som varit främsta drivkraften under de senaste åren.

Index för näringslivets förädlingsvärde i fasta priser, säsongrensade värden, första kvartalet 2006=100

Varuproduktionen ökade

Varuproduktionen ökade med 0,4 procent under fjärde kvartalet. Det var därmed det starkaste kvartalet under 2016 eftersom tillväxttakten under årets tre första kvartal varit negativ eller nära noll. Sett i ett längre perspektiv är också fjärde kvartalets tillväxttakt högre än tio-årsnittet på 0,1 procent. Branscherna el, gas, värme och vatten ökade mest, med 0,6 procent, medan tillverkningsindustrins ökning med 0,4 procent bidrog mest till den totala produktionsökningen. Utvinning av mineraler

minskade däremot produktionen med 1,8 procent. Samtidigt noterade byggbranschen en uppgång med 0,5 procent, vilket är något svagare än tredje kvartalet.

Tjänsteproduktionen fortsatte öka

Även för tjänstebranscherna var fjärde kvartalet årets starkaste kvartal. Produktionsökningen var 1,4 procent jämfört föregående kvartal, vilket är högre än 10-årsnittet på 0,7 procent. Det är också en uppväxling från det något svagare tredje kvartalets ökning på 0,5 procent. Alla delaggregat inom tjänstesektorn ökade. Starkast var ökningen för banker och försäkringsbolag samt företagstjänster och fastighetstjänster. Företagstjänsterna var den bransch som bidrog mest till den totala produktionstillväxten, med 0,3 procentenheter. Efter ett svagt tredje kvartal ökade handels produktion med 1,0 procent. Transportbranschen ökade också relativt starkt efter en övervägande svag utveckling under 2016.

Volymutvecklingstal (procent) näringslivets produktion, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal samt genomsnitt för perioden 2007-2016.

	2015 Kv4	2016 Kv1	2016 Kv2	2016 Kv3	2016 Kv4	10-årsnitt
Varuproducenter	1,0	0,0	-1,0	0,0	0,4	0,1
Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,5	2,3	0,5	1,6	-0,1	0,1
Utvinning av mineral	3,1	4,2	0,6	1,6	-1,8	-0,2
Tillverkningsindustri	1,0	-0,3	-1,5	-0,6	0,4	0,1
El, gas, värme, vatten inkl reningsverk	-4,0	-0,3	-2,1	-0,2	0,6	0,5
Byggindustri	3,4	0,3	0,5	1,2	0,5	-0,1
Tjänsteproducenter	1,1	0,4	1,3	0,5	1,4	0,7
Parti- och detaljhandel	1,0	0,2	1,4	-0,2	1,0	0,7
Transport o kommunikation	-0,4	-0,2	0,5	-0,4	1,3	0,2
Hotell och restaurang	1,0	1,1	1,3	0,2	0,1	0,5
Informations- och kommunikationstjänster	2,7	-0,5	1,4	0,8	0,5	1,2
Banker och försäkringsbolag	1,9	-2,2	0,5	0,2	2,8	0,8
Fastighetsverksamhet	0,7	1,7	1,5	1,5	1,9	0,6
Företagstjänster	0,6	1,5	0,8	0,7	2,2	0,9
Utbildning och sjukvård	1,2	0,1	4,9	0,0	0,4	1,2
Kultur och övrig service	2,9	1,7	-0,9	1,2	1,7	0,7
Totalt	1,0	0,3	0,5	0,3	1,1	0,5

Sysselsättning

Sysselsättning och arbetade timmar vände upp

Antalet sysselsatta ökade med 0,6 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. I näringslivet vände både varu- och tjänsteproducerande branscher upp efter minskad sysselsättning under tredje kvartalet. Både i varu- och tjänsteproducerande branscher var ökningarna nu över det historiska genomsnittet. Sysselsättningen i offentliga myndigheter fortsatte upp. Antalet arbetade timmar ökade med 0,3 procent i hela ekonomin.

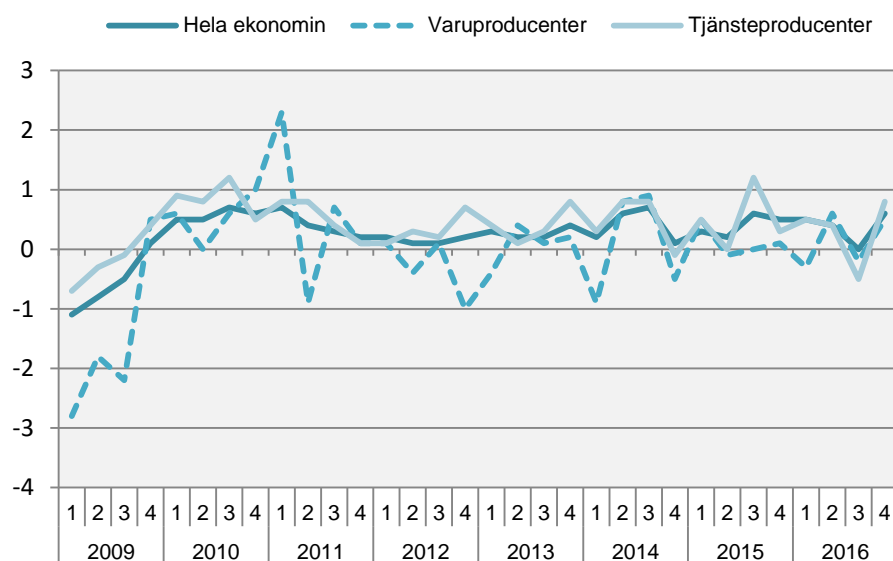
I de varuproducerande branscherna ökade antalet sysselsatta med 0,5 procent. Tillverkningsindustrin ökade med 0,7 procent och byggbranschen, de energiproducerande branscherna samt de areella näringarna spädde på uppgången för varuproducenterna. Den enda varuproducerande bransch som minskade var gruvinindustrin vars sysselsättning är mycket liten i förhållande till övriga varubranscher.

I tjänstebanscher steg antalet sysselsatta med 0,8 procent. Många branscher ökade såsom finans och försäkring och företagstjänster som steg med 1,7 respektive 1,4 procent. Inom hotell och restaurang sjönk däremot antalet sysselsatta.

Sysselsättningen inom de tjänsteproducerande branscherna har ökat i stort sett kontinuerligt de senaste 10 åren, med undantag för sista halvåret 2008 och första halvåret 2009 i samband med finanskrisen, då det skedde en viss nedgång. Den genomsnittliga sysselsättningsökningen inom tjänsteproducenterna har varit 0,4 procent de senaste 10 åren. Inom offentliga myndigheter ökade antalet sysselsatta med 0,7 procent. Störst var uppgången inom primärkommunerna som ökade med 1,0 procent medan uppgången inom staten och landstingen var måttligare.

Antal sysselsatta

Procentuell förändring, säsongrensat

Arbetskraftsinsatsen³

Antalet arbetade timmar i hela ekonomin ökade med 0,3 procent fjärde kvartalet, säsongrensats och jämfört med föregående kvartal. Det är en utveckling i linje med snittet för de 10 senaste åren som är 0,3 procent. I näringslivet var ökningen 0,3 procent medan timmarna inom de offentliga myndigheterna ökade med 0,4 procent.

I de varuproducerande branscherna minskade antalet arbetade timmar med 0,1 procent. Inom tillverkningsindustrin ökade antal arbetade timmar med 0,1 procent medan arbetskraftsinsatsen inom byggindustrin minskade med 0,6 procent. I tjänsteproduktionen ökade antalet arbetade timmar med 0,5 procent.

För de offentliga myndigheterna som helhet ökade arbetade timmar med 0,4 procent från tredje till fjärde kvartalet. Inom statliga myndigheter minskade arbetsinsatsen med 0,2 procent medan motsvarande ökning inom kommunerna var 0,6 procent. I primärkommunerna var uppgången 0,7 procent medan landstingen ökade 0,2 procent.

De senaste 10 åren har det varit stora skillnader mellan utvecklingen inom de olika delarna av näringslivet. Den genomsnittliga förändringen för antalet arbetade timmar inom de varuproducerande branscherna har dock varit små mellan kvartalen. Det beror på att antalet arbetade timmar inom tillverkningsindustrin har minskat medan byggindustrin har bidragit positivt med en genomsnittlig uppgång på 0,5 procent per kvartal.

Tjänsteproduktionen har å andra sidan haft en genomsnittlig ökning med 0,5 procent per kvartal under de senaste tio åren. Särskilt stark har ökningen varit inom vård och utbildning samt hotell och restaurang med en genomsnittlig uppgång på 1,6 respektive 0,8 procent.

För hela ekonomin minskade medelarbetstiden med 0,3 procent fjärde kvartalet. Medelarbetstiden minskade i näringslivet med 0,2 procent och med 0,3 procent inom de offentliga myndigheterna.

Arbetsproduktivitet i näringslivet

Arbetsproduktiviteten i näringslivet ökade med 0,8 procent säsongrensats och jämfört med föregående kvartal. Antalet arbetade timmar ökade med 0,3 procent medan produktionen ökade med 1,1 procent.

I de varuproducerande branscherna ökade produktiviteten med 0,5 procent, vilket är en följd av att arbetade timmar minskade med 0,1 procent och varuproduktionen ökade med 0,4 procent.

De tjänsteproducerande branscherna ökade produktiviteten med 1,0 procent där produktionen ökade med 1,4 procent medan arbetade timmar ökade med 0,5 procent.

³ De totala antalet utförda arbetstimmar är det mått på arbetskraftsinsats som rekommenderas av det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS2010) och som används i de svenska nationalräkenskaperna.

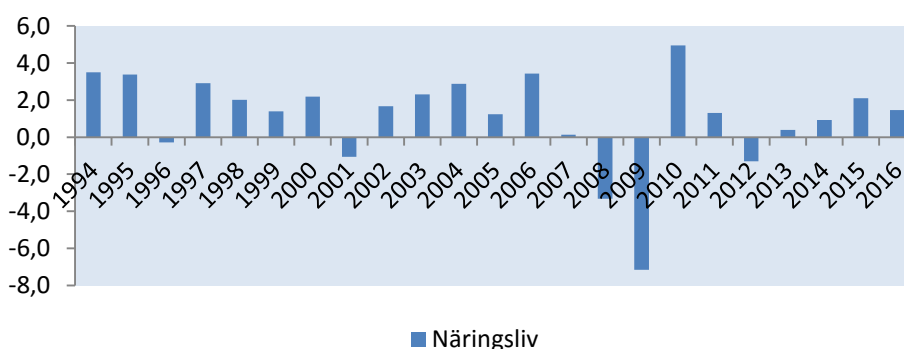
Multifaktorproduktivitet

Multifaktorproduktivitetens bidrag till förädlingsvärdetillväxten i näringslivet var positivt år 2016. Multifaktorproduktiviteten var som störst inom de tjänsteproducerade branscherna.

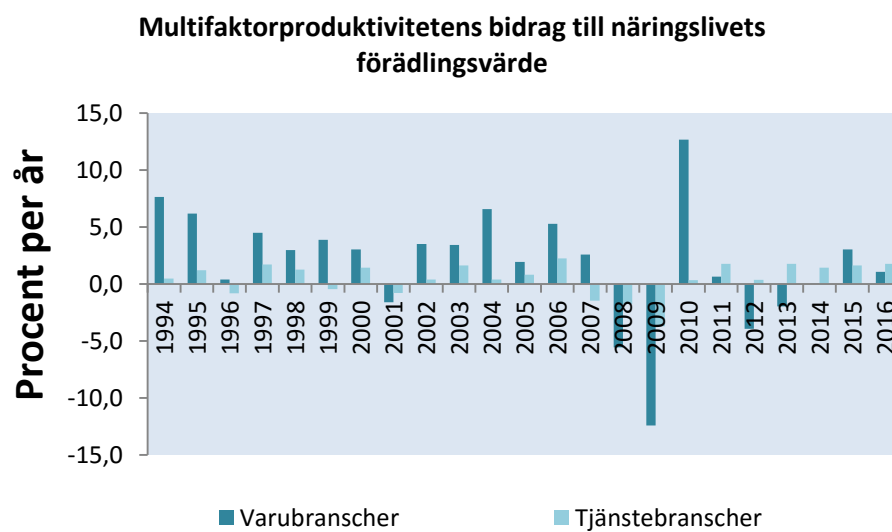
Multifaktorproduktivitet⁴ inom näringslivet gav ett positivt bidrag till förädlingsvärdetillväxten i näringslivet under helåret 2016. Näringslivets förädlingsvärde steg med 3,2 procent, varav multifaktorproduktiviteten stod för 1,5 procentenheter. De övriga produktionsfaktorerna kapitalinsats och arbetskraftsinsats stod för den resterande delen, vars bidrag till förädlingsvärdetillväxten var 0,6 procentenheter respektive 1,0 procentenhet.

På grund av nytt underlag till beräkningen av kapitalinsatsen har bidragstalet för år 2015 reviderats upp med 0,7 procentenheter och multifaktorproduktiviteten har dragits ned med 0,7 procentenheter.

Multifaktorproduktivitetens bidrag till näringslivets förädlingsvärde

⁴ Enkelt uttryckt kan multifaktorproduktiviteten ses som ett mått på effektiviteten i produktionen eller på den tekniska utvecklingen. För en mer utförlig beskrivning, se kommentarer till beräkningarna av andra kvartalet 2016.

Multifaktorproduktiviteten fördelat på varu- respektive tjänstebranscher visar att båda branschaggregaten har stegvis ökat sina bidrag till näringslivets förädlingsvärdeutveckling. Helåret 2016 var ökningen störst inom de tjänsteproducerade branscherna.

Inkomster och sparande

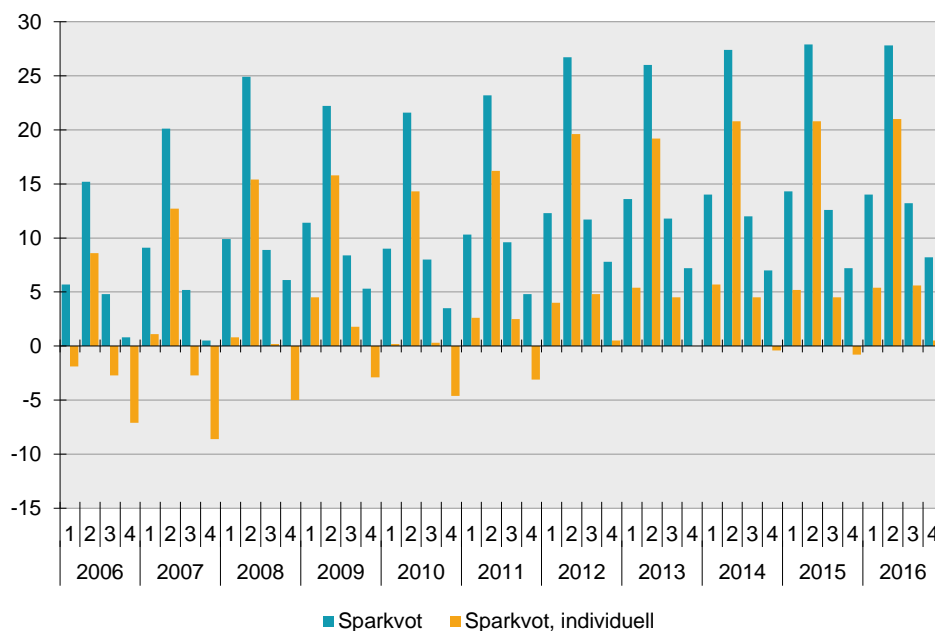
Hushållens sparkvot på hög nivå

Hushållens⁵ sparkvot uppgick till den högsta nivån för ett fjärde kvartal sedan 1980. Sparandet har varit högt sedan 2012. Under åren 2009-2011, i spåren av finanskrisen, minskade sparkvoten något. Ökningen av lönesumman gav det största bidraget till inkomstökningen.

Utvecklingen beskrivs i faktiska termer och i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år om inget annat anges.

Åren närmast efter finanskrisen, 2009-2011, minskade sparkvoten något, men sedan 2012 har sparandet varit historiskt högt. Sparandet, inklusive kollektiva försäkringar, ökade med 7 miljarder till 45 miljarder fjärde kvartalet 2016 jämfört med motsvarande kvartal 2015. Hushållens sparkvot uppgick till 8,2 procent fjärde kvartalet 2016. Den individuella sparkvoten, sparandet exklusive tjänste- och premiepensioner, var 0,5 procent. Det innebär en ökning med 1,4 procentenheter. Det finansiella sparandet ökade med 5 miljarder och uppgick till 30 miljarder.

Hushållens sparkvot, procent av disponibel inkomst

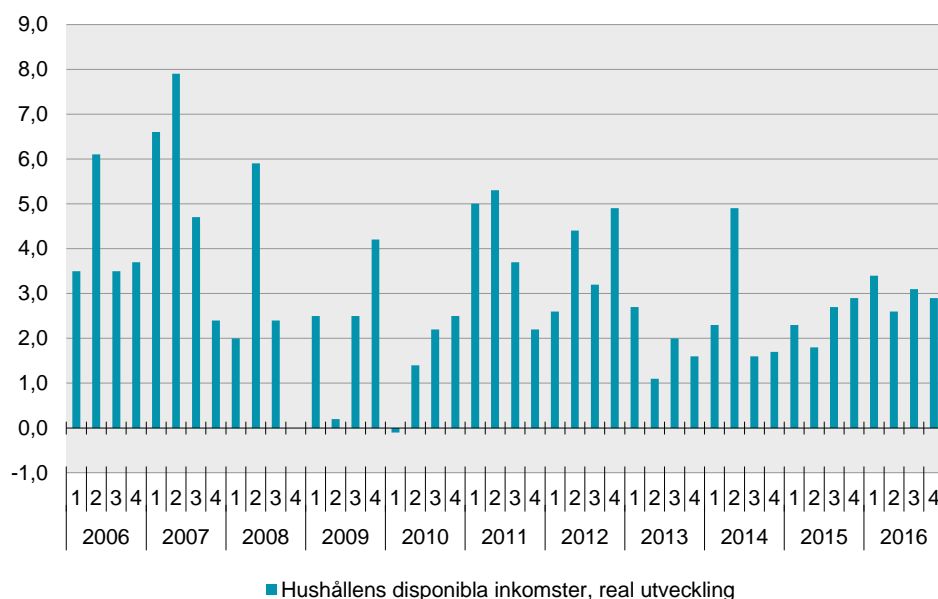
⁵ Alla uppgifter avser hushållssektorn, d.v.s. egentliga hushåll inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO) om inget annat anges.

Stor skillnad när inkomsterna justeras med befolkningsökningen

Hushållens disponibla inkomster uppgick till 508 miljarder fjärde kvartalet vilket var en ökning med 4,4 procent nominellt och 2,9 procent reallt jämfört med motsvarande kvartal 2015. Om utvecklingen av den reala disponibla inkomsten justeras med befolkningsökningen under fjärde kvartalet uppgick den istället till 1,5 procent. Skillnaden på 1,4 procentenheter när man justerar med så kallad per capita-utveckling är den högsta i tidserien. Åren 2014-2015 låg skillnaden i snitt på 1 procent. Från år 2000 till år 2013 ökade skillnaden stadigt, från i snitt 0,2 procent till 0,9 procent.

Ökningen av den reala disponibla inkomsten har tilltagit sedan 2013 och de tre första kvartalen 2016 steg ökningstakten ytterligare. Ett undantag var fjärde kvartalet 2016 som uppvisade samma ökningstakt som fjärde kvartalet 2015. En stor del av ökningen i hushållens disponibla inkomster fjärde kvartalet i år förklaras av ökade löneinkomster och pensionsutbetalningar. Löneinkomsterna ökade med 5,4 procent medan sociala förmåner där pensionsutbetalningar ingår ökade med 1,2 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Sammansatt förvärvsinkomst, d.v.s. inkomst från egna företag i hushållssektorn, ökade med 8,4 procent vilket främst beror på en stark tillväxt i bygg- och anläggningsindustrin.

Hushållens disponibla inkomster, real procentuell utveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Föräldraförsäkring ökar

Transfereringsinkomsterna ökade med 1,9 procent och uppgick till 216 miljarder kronor. De transfereringsinkomster som ökade mest förutom pensionerna var föräldraförsäkringar, vilka ökade med 0,4 miljarder, men även sjukpenning och rehabilitering, lönegarantin och etableringsersättning till nyanlända ökade. Aktivitets- och sjukersättningar samt garantipension minskade mest. Assistansersättning minskade kraftigt men det beror på en engångseffekt till följd av nytt regelverk som innebär att assistansersättning ska betalas ut i efterskott. Andra löpande transfereringar ökade med 4,8

procent. I andra löpande transfereringar ingår bl.a. skadeförsäkringsutbetalningar och inkomstillägg för bostadsrätter.

Transfereringsutgifterna steg med 4,8 procent till 308 miljarder. I dessa bidrog högre skatteutgifter och sociala avgifter mest till ökningen. Skatterna steg med 5,8 procent medan de sociala avgifterna steg med 3,6 procent.

Kapitalinkomstnettot minskade med 1,2 miljarder till 26 miljarder. I kapitalinkomstnettot ingår utgiftsräntor och inkomsträntor⁶, utdelningar samt övriga kapitalinkomster och kapitalutgifter.

Hushållens räntenetto, d.v.s. skillnaden i ränteintäkter och ränteutgifter, är alltid negativt. Räntenettot, innan FISIM-justeringar, uppgick till minus 18 miljarder fjärde kvartalet. Lägre räntesatser gentemot MFI⁷ bidrog till både minskade ränteutgifter och ränteintäkter. Ränteutgifterna, innan FISIM-justeringar, minskade med 0,4 miljarder till 18,7 miljarder medan intäkterna minskade med 0,2 miljarder till 0,6 miljarder. Hushållens individuella konsumtionsutgifter ökade med 3,0 procent i löpande priser.

Inkomster och utgifter för hushållen och dess icke-vinstdrivande organisationer, löpande priser, miljarder kronor

	Kv 4 2016	Förändring mot kv 4 2015
Egentliga löner	440	5,4%
Sociala avgifter	89	4,4%
Driftsöverskott egna hem	17	36,0%
Sammanfatt förvärvsinkomst	28	8,4%
Kapitalinkomster	31	-4,4%
Kapitalutgifter	5	-4,4%
Primärinkomstsaldo	599	5,6%
Transfereringsinkomster	216	1,9%
Sociala förmåner	173	1,2%
Andra löpande transfereringar	44	4,8%
Transfereringsutgifter	308	4,8%
Inkomst- och övr. löpande skatter	172	5,8%
Sociala avgifter	106	3,6%
Sociala förmåner, användning	3	-13,2%
Andra löpande transfereringar	27	5,5%
Disponibel inkomst	508	4,4%

⁶ Justerade för FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured)

⁷ Monetära finansinstitut (banker m.fl.).

Underskott i offentlig förvaltning

Det finansiella sparandet för offentlig förvaltning visade underskott fjärde kvartalet. Sparandet är vanligtvis negativt under årets sista kvartal, vilket främst beror på högre utgifter. Jämfört med föregående år var det dock en förbättring, både vad gäller fjärde kvartalet och helåret. Det berodde på att staten vänt underskott till överskott, främst en följd av ökade skatteinkomster. Övriga delsektorers sparande försämrades.

Som brukligt redovisades ett underskott för offentlig förvaltning avseende fjärde kvartalet. Det finansiella sparandet uppgick till -13,0 miljarder men var ändå en förbättring med 13,8 miljarder jämfört med motsvarande period föregående år. Att ett underskott redovisas har sin förklaring i att konsumtions- och investeringsutgifter brukar vara höga under fjärde kvartalet vilket även var fallet 2016. Tillsammans ökade dessa utgifter med 26,0 miljarder jämfört med fjärde kvartalet föregående år.

Ett lägre underskott än fjolåret förklaras av ett större inflöde av skatteinkomster. Produkt- och produktionsskatter ökade med 21,2 miljarder jämfört med motsvarande kvartal föregående år medan inkomstskatter ökade 9,5 miljarder. Att utgifterna inte utvecklats på motsvarande sätt har sin förklaring i engångseffekter, främst i form av återbetalningar av EU-avgifter.

Finansiellt sparande inom offentlig förvaltning, miljarder kronor

	2015 Helår	2016 Kv1	2016 Kv2	2016 Kv3	2016 Kv4	2016 Helår
Offentlig förvaltning	10,8	8,0	36,7	8,5	-13,0	40,2
Statlig förvaltning	12,5	-0,3	27,2	14,9	7,5	49,3
Sociala trygghetsfonder	8,2	-0,3	7,1	-1,9	-1,4	3,5
Kommuner	-0,8	7,2	3,5	-2,7	-11,1	-3,0
Landsting	-9,1	1,4	-1,0	-1,8	-8,1	-9,5

Statlig förvaltning visade ett överskott på 7,5 miljarder fjärde kvartalet vilket innebär att sparandet förbättrats med 22,4 miljarder jämfört med fjärde kvartalet 2015. Inte sedan år 2007, före finanskrisen, har ett statligt överskott redovisats för fjärde kvartalet. Det som ligger bakom att de statliga finanserna vänt underskott till överskott är kraftigt ökade produkt- och produktionsskatter, som ökat med 21,1 miljarder. Att utgifterna minskar beror på effekter av engångskaraktär då regelverket för utbetalning av assistansersättning ändrats samt att EU-avgifter återbetalades fjärde kvartalet.

Fortsatt höga pensionsutbetalningar under fjärde kvartalet resulterade i ett underskott för sociala trygghetsfonder i likhet med första och tredje kvartalet. Att andra kvartalet visade överskott beror på att huvuddelen av

erhållna utdelningar skedde då. Underskottet fjärde kvartalet uppgick till 1,4 miljarder vilket kan jämföras med ett underskott på 1,0 miljarder motsvarande kvartal föregående år. Utdelningar och pensionsavgifter var högre än fjärde kvartalet 2015, men ändå inte tillräckligt för att kompensera för pensionsutbetalningarna som fortsatte att öka.

Kommunernas finansiella sparande visade 11,1 miljarder i underskott fjärde kvartalet. Det är normalt med underskott fjärde kvartalet till följd av höga konsumtionsutgifter. Underskottet var dock större jämfört med fjärde kvartalet 2015 då det uppgick till 6,9 miljarder. Det försämrade sparandet förklaras främst av ökade av konsumtionsutgifter med 11,5 miljarder samt 3,6 miljarder lägre mottagna kapitaltransferringar. Inkomstskatterna fortsatte att öka men således inte tillräckligt för att täcka upp för de ökade konsumtionsutgifterna.

Landstingen har under ett antal år radat upp underskott med några få undantag. Fjärde kvartalet uppgick underskottet till 8,1 miljarder vilket kan jämföras med ett underskott på 4,1 miljarder fjärde kvartalet föregående år. Förklaringen är densamma som för kommuner, att konsumtions- och investeringsutgifter ökat kraftigt och inte motsvaras av lika stora inkomstökningar trots att inkomstskatter har fortsatt att öka. En bidragande orsak till en mer beskedlig inkomstökning är att statsbidragen minskade.

Helåret 2016 summerade till ett överskott på drygt 40 miljarder vilket är cirka 29 miljarder mer än under 2015. Det förklaras främst av ökade skatteinkomster och att statens finansiella sparande förbättrades med nästan 37 miljarder.

Beträffande revideringar har åren 2013-2015 reviderats upp med 0,9 miljarder per år. De två första åren till följd av en översyn av statsskuldsräntor medan för 2015 har Taxeringsutfallet genererat nya uppgifter för skattinkomster. De två första kvartalen 2016 har reviderats upp med 1,5 respektive 2,9 miljarder till följd av högre skatteinkomster och lägre konsumtionsutgifter. Tredje kvartalet har totalt sett endast reviderats ner marginellt då revideringarna i stort sett tar ut varandra.

Avstämning

Avstämning fjärde kvartalet 2016

Beräkningarna av fjärde kvartalet 2016 visade i utgångsläget en förhållandevis liten skillnad mellan användning och tillförsel i ekonomin. Skillnaden var 0,6 procentenheter. De senaste 10 åren har skillnaden i genomsnitt varit cirka 1,0 procentenhet. Före avstämning visade det statistiska underlaget denna gång på en BNP-utveckling från användningssidan på 2,5 procent medan produktionssidan visade en BNP-utveckling på 3,1 procent, jämfört med motsvarande kvartal föregående år. I föregående års prisnivå var produktionen 6,1 miljarder kronor högre än användningen och i löpande priser 4,5 miljarder kronor högre.

I avstämningarna gjordes sammanlagda uppjusteringar av användningssidan med 2,9 miljarder kronor både i föregående års prisnivå och i löpande priser. Dessa justeringar gjordes på hushållens konsumtionsutgifter, fasta bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar. Produktionssidan justerades ned med 3,2 miljarder i föregående års prisnivå och 1,6 miljarder kronor i löpande priser.

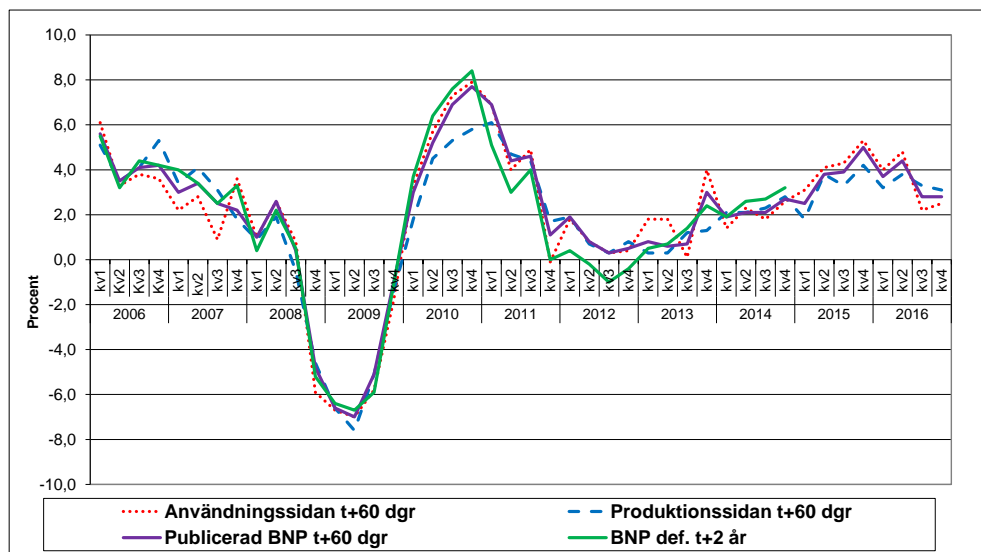
Utvecklingstalen för försörjningsbalansens och produktionens olika delkomponenter och volymförändringen mellan den första sammanställningen i nationalräkenskapernas databas och det nu publicerade resultatet framgår av tabellen nedan. Den första versionen innehåller beräkningar baserade på det primära underlaget med justeringar för definitionsskillnader mellan nationalräkenskaperna och primärmaterialet. I detta läge har eventuella kompletteringar eller korrigeringar av primärkällorna förts in. Den differens som kvarstår och som redovisas i tabellen är de avstämningskorrigeringar som har gjorts för att få beräkningarna från produktions- respektive användningssidan att visa samma BNP.

Avstämning fjärde kvartalet 2016, faktisk volymutveckling vid första version respektive publicerad version samt förändring i volym och mdkr i fasta och löpande priser.

	Första version	Publicerad version	Förändring i volym	Korr mdkr FP	Korr mdkr LP
Hushållens konsumtionsutgifter	1,5	1,6	0,1	0,5	0,5
Offentliga konsumtionsutgifter	2,2	2,2	0,0	0,0	0,0
Fast bruttoinvestering	3,7	4,2	0,5	1,4	1,4
Lager (effekt på BNP-förändring)	-0,4	-0,3	0,1	1,0	1,0
Export varor	3,3	3,3	0,0	0,0	0,0
Export tjänster	1,8	1,8	0,0	0,0	0,0
Import varor	3,5	3,5	0,0	0,0	0,0
Import tjänster	-3,8	-3,8	0,0	0,0	0,0
BNP från användningssidan	2,5	2,8	0,0	2,9	2,9
Förädlingsvärde gruv- och tillv.industri	-0,8	-1,2	-0,4	-0,7	-0,3
Förädlingsvärde övrig varuproduktion	2,4	2,0	-0,4	-0,4	-0,2
Förädlingsvärde tjänsteproduktion	4,5	4,1	-0,4	-2,1	-1,1
Förädlingsvärde off. myndigheter	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0
Produktskatter och produktsubventioner	3,9	3,9	0,0	0,0	0,0
BNP från produktionssidan	3,1	2,8	-0,3	-3,2	-1,6

Grafen nedan visar utvecklingen före avstämningarna för BNP från produktionssidan respektive BNP från användningssidan. Utvecklingstalen som visas är de som resulterat från första beräkningen av respektive kvartal. I grafen visas också den avstämda BNP-utvecklingen från första publicering av respektive kvartal samt de definitiva beräkningarna som publiceras efter cirka två år.

Från grafen kan till exempel utläsas att för 2014, det senaste året för vilket definitiva årsberäkningar har publicerats, har tre av de fyra kvartalen reviderats upp och för tre av fyra kvartal hamnade den definitiva BNP-utvecklingen utanför det intervall som gavs av utvecklingstalen för BNP från produktions- respektive användningssidan i de preliminära beräkningarna. I perioder av tilltagande ökningstakter, såsom 2010, visar de preliminära skattningarna att användningssidan vanligen har en starkare utveckling än produktionssidan innan avstämning vilket varit fallet även för 2015.

Extremvärden i säsongrensningen

En säsongrensad series utseende över tiden påverkas mycket av eventuella förekomster av extremvärden (s.k. outlier). Nedan redovisas de serier som uppvisade något extremvärde under perioden 2012:1–2016:4 i den senaste säsongrensningen gjord av nationalräkenskaperna. En förekomst av ett extremvärde påverkar kraftigt det säsongrensade värdet för det kvartal där extremvärdet uppkommit, men även angränsande kvartal påverkas.

Period	Extremvärde för:
Kvartal 2 2016	Förädlingsvärde i Offentlig förvaltning o försvar, utbildning, vård o omsorg
Kvartal 3 2015	Arbetade timmar i hotell och restaurang
Kvartal 4 2015	Fasta bruttoinvesteringar i immateriella tillgångar
Kvartal 4 2014	Fasta bruttoinvesteringar i immateriella tillgångar

Mer information om extremvärden och SCB:s säsongrensning finns här http://www.scb.se/statistik/OV/AA9999/2003A01/AA9999_2003A01_BR_X100ST0311.pdf.

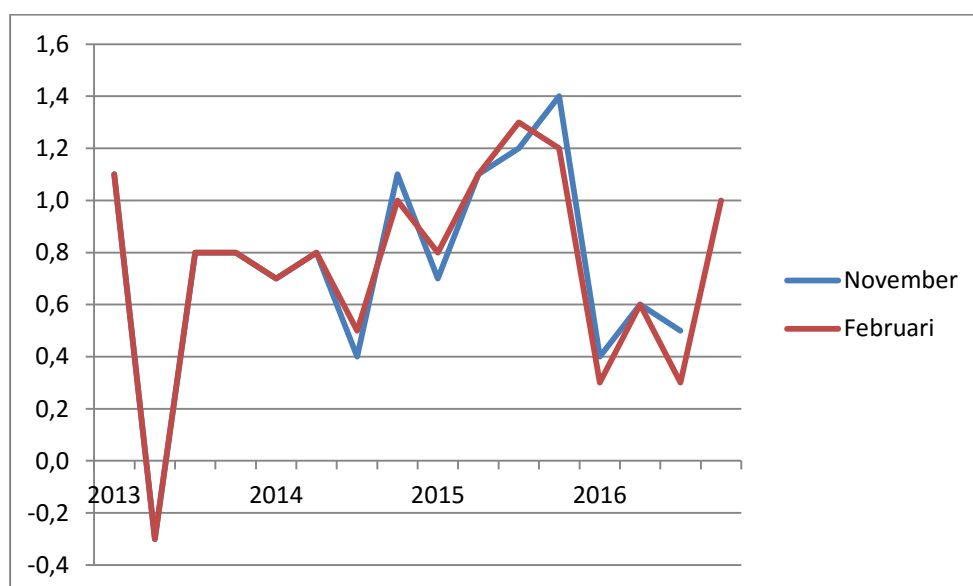
Se även BNP-kvartal 2009:1, sid 26

Revideringar

Revideringar av BNP 2016

I diagrammet nedan redovisas volymutvecklingen för säsongrensad BNP enligt denna publicering och publiceringen i november, för perioden första kvartalet 2013 till fjärde kvartalet 2016.

Redovisad säsongrensad BNP-utveckling vid publicering i februari respektive november

Vid beräkningen av fjärde kvartalet tas nya och reviderade statistikuppgifter in för samtliga kvartal under året. Jämfört med publiceringen i november så är den faktiska BNP-utvecklingen nedreviderad för de första tre kvartalen 2016. I tabellen nedan redovisas de revideringar som skett vid de olika publiceringstillfällena för respektive kvartal 2016. Tabellen visar hur användningssidans komponenter bidragit till BNP-utvecklingen vid de olika beräkningstillfällena. Bidraget redovisas i relation till motsvarande kvartal föregående år. Kommentarer till revideringarnas storlek i belopp avser föregående års prisnivå om inget annat anges.

BNP-bidrag kvartal 1-3 2016 vid olika beräkningstidpunkter, faktiska tal

		Hushållens konsumtions- utgifter	Offentliga konsumtions- utgifter	Fasta brutto- investeringar	Lager	Exportnetto	BNP
Kv 1	maj-16	1,4	0,6	1,6	0,4	-0,4	3,7
Kv 1	jul-16	1,4	0,6	1,6	0,4	-0,4	3,7
Kv 1	sep-16	1,3	0,5	1,6	0,4	-0,1	3,7
Kv 1	nov-16	1,3	0,6	1,5	0,4	-0,1	3,7
Kv 1	feb-17	1,4	0,5	1,1	0,3	0,1	3,5
Kv 2	jul-16	1,4	1,1	1,6	0,6	-0,7	4,1
Kv 2	sep-17	1,1	1,4	2,2	0,2	-0,6	4,4
Kv 2	nov-16	1,0	1,6	2,2	0,4	-0,7	4,6
Kv 2	feb-17	1,0	1,5	2,0	0,6	-0,7	4,5
Kv 3	nov-16	0,8	0,6	1,4	0,1	-0,1	2,8
Kv 3	feb-17	0,9	0,5	1,3	-0,3	-0,1	2,4

Revideringar av första kvartalet 2016

BNP-utvecklingen för första kvartalet har jämfört med i novemberberäkningen reviderats ned med 0,2 procentenheter till en BNP ökning på 3,5 procent.

Den främsta orsaken till sänkningen är att reviderad grundstatistik visat på en lägre utvecklingstakt för användningssidan. Sammantaget var BNP från användningssidan 3 miljarder lägre i ursprungsläget jämfört med beräkningen i november. Det är i huvudsak fasta bruttoinvesteringar i övriga byggnader och anläggningar samt i övriga maskiner och inventarier som har sänkts till följd av revideringar i Investeringsenkäten.

Ytterligare en bidragande orsak till den lägre BNP-utvecklingen första kvartalet är att varuhandelns lager nedreviderades i lagerstatistiken till följd av att tidigare imputerade värden kunnat ersättas med rapporterade. De offentliga konsumtionsutgifterna sänktes något jämfört med beräkningen i november medan hushållens konsumtionsutgifter höjdes något.

Exportnettot har reviderats upp till följd av att exporten av varor, och i synnerhet exporten av tjänster, har höjts. Det sistnämnda höjdes med 1,5 miljarder till följd av en justering av beräkningen avseende export av transporttjänster. Importen var mer eller mindre oförändrad jämfört med i november.

På produktionssidan så medförde uppdaterad grundstatistik att vissa branscher reviderades upp och andra ned. Det som dock var mest avgörande för att produktionssidan totalt reviderades upp något var att produktskattenettot höjdes med drygt 800 miljoner, detta till följd av en omperiodisering av årstotalen för produktskatterna.

Revideringar av andra kvartalet 2016

BNP-utvecklingen för det andra kvartalet sänktes med 0,1 procentenheter till 4,5 procent. Jämfört med beräkningen i november så visade uppdaterad grundstatistik på en något högre utvecklingstakt för produktionssidan och en lägre för användningssidan, vilket ledde både till att restposten bytte tecken (dvs produktionssidan var något högre än användningssidan, det motsatta gällde i november) och till att behovet av

avstämningsskorrigeringar blev mindre. Användningssidan sänktes dock mer än vad produktionssidan höjdes vilket resulterat i att BNP-utvecklingen har sänkts jämfört med publiceringen i november.

På produktionssidan sänktes utvecklingen för de tjänsteproducerande branscherna och höjdes för de varuproducerande till följd av uppdaterad grundstatistik. Produktskattenettet har höjts med drygt en miljard till följd av den omperiodisering som gjordes för samtliga kvartal 2016.

Sammantaget höjdes BNP-utvecklingen från produktionssidan något.

Bland de branscher som uppreviderats mest kan nämnas dataprogrammering, datakonsulter och informationstjänst samt bank- och försäkringsverksamhet. Bransch M69-72, juridisk och ekonomisk konsultverksamhet, FoU mm sänktes däremot, främst till följd av en ny bedömning av källan.

Trots att den reviderade statistiken visade på en något högre utveckling av BNP från produktionssidan så är den publicerade utvecklingen något lägre än i november till följd av avstämningssarbetet.

På användningssidan har hushållskonsumtionen reviderats upp med 0,1 procentenheter. Det är främst uppdaterad energi- och fjärrvärmestatistik samt ny källa för bilpriser som ligger bakom höjningen.

Reviderad utrikeshandelsstatistik ledde till mindre höjningar av såväl exporten som importen. Exportnettots bidrag till BNP-utvecklingen var dock oförändrat jämfört med publiceringen i november.

Offentlig konsumtion har sänkts med 1,1 miljarder. Samtliga delsektorer har nedreviderats jämfört med beräkningen i november. Den största sänkningen var bland de kommunala konsumtionsutgifterna som nedreviderades på grund av nya uppgifter avseende sociala naturaförmåner.

Såväl industrin som varuhandels lagerinvesteringar har reviderats upp något till följd av uppdaterad grundstatistik. Lagerinvesteringarna totalt har även höjts till följd av att den avstämningsskorrigering som gjordes vid novemberberäkningen plockats bort.

I likhet med första kvartalet så reviderades de fasta bruttoinvesteringarna ned till följd av ny information från Investeringsenkäten avseende i första hand investeringar i maskiner och inventarier.

Revideringar av tredje kvartalet 2016

BNP-utvecklingen för tredje kvartalet har reviderats ned med 0,4 procentenheter till 2,4 procent. Grundstatistiken för både användning och produktion visade på en betydligt lägre utvecklingstakt än vid beräkningen i november. Innan avstämning hade användningssidan sänkts med 5,3 miljarder och produktionssidan med 2,9 miljarder.

På användningssidan berodde nedrevideringen främst på varuhandels lagerinvesteringar som sänktes med 4 miljarder till följd av att tidigare imputeringar ersatts med inkomna uppgifter. Även lagerinvesteringar i form av växande skog var nedreviderade i grundstatistiken. I avstämningssarbetet höjdes dock lagerinvesteringarna, och med mer än i avstämningen i november, varpå den publicerade nedrevideringen blev mindre.

Även fasta bruttoinvesteringar bidrog till nedrevideringen av användningssidan. Uppdaterade uppgifter i Investeringsenkäten innebar en sänkning av i huvudsak maskiner och inventarier. I avstämningsarbetet höjdes de fasta bruttoinvesteringarna med liknande korrigeringar som vid beräkningen i november.

Exportnettots bidrag till BNP-utvecklingen är efter avstämningsarbetet oförändrat jämfört med publiceringen i november. Både exporten och importen har dock reviderats. Exporten av varor har höjts med ca 1 miljard till följd av reviderad utrikeshandelsstatistik samt en korrigering av förra beräkningen. Eftersom även importen av varor har höjts av samma anledningar så blev nettoeffekten liten. Exporten av tjänster har sänkts med drygt 2 miljarder på grund av den tidigare nämnda justeringen av modellen avseende exporten av transporttjänster, samt på grund av att tidigare imputeringar för resevalutan har ersatts med inkomsten statistik. Det sistnämnda har även lett till att importen av tjänster sänkts jämfört med i november.

De offentliga konsumtionsutgifterna har sänkts jämfört med tidigare publicering. Återigen är det samtliga delsektorer som har nedreviderats. För tredje kvartalet var det främst landstingens konsumtionsutgifter som sänkts jämfört med i november och detta främst till följd av en korrigering avseende sociala avgifter och övriga produktionsskatter.

Hushållens konsumtionsutgifter har reviderats upp med 0,3 procentenheter sedan publiceringen i november. I likhet med andra kvartalet skedde det revideringar inom COICOP 04, Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning samt inom COICOP 07, Transporter och fordon, det förstnämnda till följd av att stocken av realkapital uppdaterats och det sistnämnda på grund av att en ny källa avseende bilpriser funnits tillgänglig. För tredje kvartalet var även COICOP 15 och 16, Svenskars konsumtion i utlandet respektive Utländska besökars konsumtion i Sverige reviderade i grundstatistiken till följd av att tidigare imputeringar ersatts med inkomsten statistik. Dessa poster tar dock till stor del ut varandra. Hushållens konsumtionsutgifter höjdes ytterligare i avstämningsarbetet, denna gång med något mer än i november.

På produktionssidan har den tidigare nämnda omperiodiseringen av produktskatter lett till att produktskattenettot höjts med 1,6 miljarder. I övrigt innebar uppdaterad grundstatistik i huvudsak nedrevideringar på produktionssidan för det tredje kvartalet och främst avseende de tjänsteproducerande branscherna. De tjänsteproducerande branscherna som reviderades mest var M69-72, juridisk och ekonomisk konsultverksamhet, FoU mm samt K64-66, bank- och försäkringsverksamhet som båda sänktes till följd av nya bedömningar av källorna.

Revideringar av inkomster och sparande

Inkomster och sparande har reviderats för perioden första kvartalet 2013 till tredje kvartalet 2016. Revideringarna beror främst på nya uppgifter från Betalningsbalansen och Taxeringsutfallet.

Tidsserie BNP-revideringar

I tabellen nedan redovisas BNP-utvecklingen vid respektive beräkningstillfälle för de olika kvartalen.

Publicerad faktisk volymutveckling för BNP vid olika beräkningstillfällen, första kvartalet 2013 till fjärde kvartalet 2016

År	Beräknings- tidpunkt	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
2013	2013 maj	0,8			
	2013 jul	0,8	1,1		
	2013 sept	0,4	0,6		
	2013 nov	0,7	1,1	0,7	
	2014 feb	0,8	1,1	1,0	3,1
	2014 maj	0,9	1,4	1,0	3,1
	2014 jul	0,9	1,4	1,0	3,1
	2014 sept	0,5	1,1	1,6	2,8
	2014 nov	0,4	0,8	1,4	2,5
	2015 feb	0,4	0,8	1,4	2,5
	2015 maj	0,4	0,8	1,5	2,4
	2015 jul	0,4	0,8	1,5	2,4
	2015 sept	0,5	0,7	1,4	2,4
	2015 nov	0,5	0,7	1,4	2,4
	2015 feb	0,5	0,7	1,4	2,4
	2016 maj	0,5	0,7	1,4	2,4
	2014	2014 maj	1,9		
2014 jul		1,9	1,4		
2014 sept		1,7	2,1		
2014 nov		1,7	1,9	2,1	
2015 feb		1,7	1,9	2,3	2,7
2015 feb		1,7	1,9	2,3	2,7
2015 maj		1,7	2,2	2,6	2,6
2015 jul		1,7	2,2	2,6	2,6
2015 sept		1,8	2,4	2,3	2,8
2015 nov		1,8	2,3	2,3	2,6
2016 feb		1,8	2,3	2,3	2,6
2016 maj		1,8	2,3	2,3	2,6
2016 jul		1,8	2,3	2,3	2,6
2016 sept		1,9	2,6	2,7	3,2
2016 nov		1,9	2,6	2,7	3,2
2017 feb		1,9	2,6	2,7	3,2
2015		2015 maj	2,5		
	2015 jul	2,5	3,5		
	2015 sept	2,8	3,8		

	2015 nov	3,0	3,9	3,9	
	2015 feb	3,0	4,1	4,1	5,0
	2016 maj	3,1	4,1	4,0	5,4
	2016 jul	3,1	4,1	4,0	5,4
	2016 sept	3,1	4,0	4,1	5,2
	2016 nov	3,1	3,9	4,2	5,1
	2017 feb	3,1	3,9	4,2	5,1
2016	2016 maj	3,7			
	2016 jul	3,7	4,1		
	2016 sept	3,7	4,4		
	2016 nov	3,7	4,6	2,8	
	2017 feb	3,5	4,5	2,4	2,8